

SVĚTLO

TÝDENÍK MATICE CYRILOMETODĚJSKÉ

29. ČÍSLO / XXIX. ROČNÍK

14 Kč • 0,76 €

25. ČERVENCE 2021

Z obsahu:

**O jistotě, že jsme byli
vyslyšeni**

Katecheze papeže
Františka při generální
audienci 26. května 2021,
Řím, nádvoří Sv. Damase
v Apoštolském paláci
- strana 2 -

Svatý Viktor
Libor Rösner
- strana 4 -

**Odpustky ke Světovému
dni prarodičů a starých lidí**
- strana 6 -

**Modlitba k prvnímu
Světovému dni
prarodičů a seniorů**
- strana 6 -

Renesance prarodičů
Christa Mevesová
- strana 7 -

**Nové utváření
manželství a rodiny v raném
křesťanství (1)**
Marius Reiser
- strana 8 -

**Kájov - putovat
pro pokání**
Petr Bobek
- strana 11 -

Foto © Tomáš Cigánek OFS, Člověk a Víra

O jistotě, že jsme byli vyslyšeni

Katecheze papeže Františka při generální audienci 26. května 2021,
Řím, nádvoří Sv. Damase v Apoštolském paláci

(Mk 5,22-24.35-36)

Dobrý den, drazí bratři a sestry! Modlitbu popírá jeden radikální postoj, který plyne z úsudku, k němuž všichni dospíváme: modlíme se, prosíme, a přesto se někdy zdá, že naše modlitby byly oslyšeny. To, oč jsme žádali – pro sebe či pro druhé –, se nestalo. Něco takového zakoušíme

mnohokrát. Pokud byl důvod naší modlitby ušlechtilý (jako přimluva za zdraví někoho nemocného, anebo zastavení války), její nevyslyšení se nám jeví jako něco ostudného. Například, co se týče válek. Modlíme se, aby skončily války v mnoha částech světa – pomysleme na Jemen, na Sýrii, země, kde se válčí již dlouhá léta. Jsou to země zmučené válkou, která ale nekončí. Jak je to možné?

„Někteří se dokonce přestanou modlit, protože si myslí, že jejich prosba nebyla vyslyšena.“ (*Katechismus katolické církve*, 2734) Jestliže Bůh je Otec, proč nám nenaslouchá? Ujistil nás, že dá dobré věci dětem, které o ně poprosí (srov. Mt 7,10), proč tedy nevyhoví našim žádostem? Všichni jsme něco takového zakusili: dlouze jsme se modlili, za

Pokračování na str. 5

Svatý Pavel v dnešním druhém čtení povzbuzuje Efezany: „Žijte způsobem hodným toho povolání, které jste dostali.“ My si to můžeme převést do nejširší roviny lidského života. Mezi povolání člověka na tomto světě pak patří také manželství, ba i prarodičovství. Letos vůbec poprvé – dnešní neděli – můžeme prožít Světový den prarodičů a starých lidí. (str. 6–7) Je to výzva pro celý svět, aby znovu objevil význam stáří a opětovně pochopil, jak mohou být prarodiče prospěšní pro záchranu lidského společenství, jehož základy jsou rozbourávány egoismem a vzpourou proti Pánu Bohu. Zajisté máme i my, katoličtí křesťané, světu co nabídnout. Prosme svatě Jáchyma a Annu (liturgická památka 26. července), aby vyprosili dary Ducha Svatého všem prarodičům, aby byli schopni moudře žít své povolání, které se jim od Boha dostalo.

Mohou to být právě oni – prarodiče, kteří lidské společnosti připomenou podstatu a obsah křesťanského manželství a rodiny a proč tento způsob soužití v běhu staletí přivedl evropskou společnost k funkčnímu stavu. Ačkoliv – není možné odstranit všechno zlo vzniklé upadnutím do hříchu. Je zřejmé, že znovuobjevení hodnoty křesťanského manželství a rodiny pro celou lidskou společnost je jedním ze základních bodů nápravy lidského rodu a jeho zachování. Proto stojí za to, obětovat trochu svého drahocenného času a věnovat jej pozastavení se nad

Editorial

tím, jak se manželství a rodina utvářely – tentokrát v raném křesťanství. (str. 8–11)

Co zvláště bychom si vždy měli pamatovat, co je tak významné i pro naši dobu? Z dnešní lekce uveďme aspoň toto: Křesťanské manželství je ze své podstaty nerozlučitelné. To, že láska patří k manželství, je myšlenka, která se začala prosazovat teprve s křesťanstvím. A bylo to křesťanství, které přineslo do lidské společnosti organizovanou sociální podporu pro vdovy. Až vytrvalý boj křesťanských autorů dosáhl toho, že bylo zakázáno odkládání dětí a usmrcení dítěte se začalo pokládat za vraždu. – Už na těchto několika faktech lze doložit, že jen opětovný návrat lidské společnosti ke křesťanskému manželství a ke křesťanské rodině je jedinou možnou cestou, jak připravit dobrou půdu pro šťastný život budoucích generací lidského pokolení. Setrvat v současné bagatelizaci tradičních hodnot je – přiznejme si tuto strašlivou skutečnost – cestou do pekla. A proto jsou pro nás, katolíky, podnětem k zamýšlení a zpytování svědomí rovněž slova G. K. Chestertona: „Většina lidí by se ohledně víry a morálky vrátila ke starým cestám, jenom kdyby byla dosti velkodušná, aby to udělala.“ Nemáme zde dluh vůči Pánu Bohu i my? Nežijeme poněkud nehodně své povolání křesťana?

Zpytování svědomí ve spojení s Duchem Svatým nás přivádí do náruče Trojediného Boha. Tuto skutečnost si můžeme hlouběji uvědomit i v rámci duchovní přípravy na pouť na posvátné, Bohem omilostněné místo. Třeba to v Kájově. (str. 11–13) Vydat se na pouť, to není jen mít dobré boty, jídlo a hůl v ruce, ale především je nutné otevřít své srdce, aby Bůh mohl působit naše obrácení – ono u Boha začíná, k němu směřuje a po smrti odměnou získává účast na jeho věčné slávě. Čas prázdnin a letních dovolených přímo vybízí k tomu, nikoliv roztáhnout křídla a bezhlavě letět do světa, ale zastavit se, dobře se připravit a pak teprve roztáhnout křídla, a to směrem k výšinám, kde Bůh čeká se svojí otevřenou náručí.

Život nás učí, že někdy stačí velmi málo k tomu, aby došlo k nějaké velké změně, úplně malý krůček... Ve vztahu k Bohu tomu není jinak. A proto, když budeme rozjímat o svých různých životních povoláních – najdeme odvahu věnovat tomu náležitý čas –, nebojme se udělat aspoň nepatrný krok vpřed tím, že dovolíme Pánu života, aby nás nasýtil svými milostmi a tak mohl skrze nás proměňovat tento svět. A spojme se ve svém srdci s Matkou, která dokonale naplnila své životní povolání přijetím Božího Syna do svého života a zároveň jeho odevzdáním Bohu Otci, jehož vůli přišel ve spojení s Duchem Svatým na náš svět naplnit. Pomocnice křesťanů a Královno rodin, oroduj za nás!

Daniel Dehner

Chceš-li dnes vyhledat Pána, připoj se k zástupům, které za ním ode všad přicházejí. Najdeš ho ve společnosti tisícíhlavého zástupu. Podle evangelistova odhadu přesahuje jejich počet pět tisíc mužů. Co způsobilo, že se tu sešlo tak veliké množství? Mnozí z nich byli osobně svědky jeho kázání a jeho divů. Jiní se o nich jen doslechli a rádi by sami spatřili a uslyšeli velkého proroka, jehož pověst se tak šíří. Jsou tu i poutníci, kteří směřují do Jeruzaléma na svátky a dovidají se o Ježíši díky těm, kteří si radost ze setkání s ním nenechávají pro sebe, a stali se tak spontánně jeho zvěstovateli. Můžeš tu pozorovat, jak dobré ovoce takový apoštolát přináší. Nemáš také kolem sebe mnoho těch, které by měl přivést k Pánu?

To, co nejvíce na všechny zapůsobilo, jsou dobrodiní, která Ježíš prokázal nescetným trpícím, strádajícím a sužovaným od zlých duchů. Skutky milosrdenství jsou opravdu tím nejpůsobivějším kázáním, neboť jsou to výmluvná znamení nekonečné Boží dobrotivosti a Boží moci. Zástupy jsou tímto divotvůrcem z Nazareta tak uchváceny, že váží za ním i dalekou cestu na osamělé a opuštěné místo, protože chtějí slyšet jeho slova, a ani přitom nebdají o svůj pokrm a o své pohodlí.

Pán za tímto tisícíhlavým davem vidí nekonečné zástupy všech těch, kteří *jsou jako ovce bez pastýře*⁽¹⁾. Promluví k nim dnes mimořádným způsobem o nesmírné Boží lásce k lidem. Předmětem jeho pozornosti a péče budou dnes nejen nemocní a posedlí. Kdo pro Pána obětuje něco ze svého pohodlí, bude mnohonásobně odměněn. Nikdo z těch, kteří ho zde vyhledali, neodejde neobdarován. Dnes se mají názorně přesvědčit, jak bude všechno ostatní přidáno těm, kteří hledají Boží království.

Ale i ti, kteří za ním přišli z pouhé zvědavosti, budou dnes jeho hosty. Přišli za ním i s nouzí své duše, kterou si zatím ani neuvědomují. Boží pomoc je tím potřebnější, čím více se lidské možnosti ocitají v koncích. Čím větší je potřeba strádajících, tím něžnější je Pánova péče

a starostlivost. Tomuto zástupu se nakonec dostane v hojnosti i toho, co nehledal a oč ani neprosil.

Kde nakoupíme chleba, aby se všichni najedli? Jak uskutečnit, co se jeví nemožné? Kde vzít něco, když zde není nic? Je tu *pět chlebě a dvě ryby*, ale co znamená taková trocha pro tak velké množství lidí? Jak učinit z nedostatku hojnost? Právě tomu tě chce Ježíš dnes naučit. To, co zde dává Pánu k dispozici *jeden*

chlapec, je více než pět chlebě a dvě ryby. Je to všechno, co má, a vzdává se toho, protože slyší, že Pán to potřebuje. Jako by tušil, že kdo dá Pánu všechno, nejen že o nic nepřijde, ale ještě obohatí mnohé.

Ježíš ti tu názorně předestírá tajemství malých duší, které s láskou a ochotou dávají Pánu k dispozici svou trošku, aby tím sytil v hojnosti své dobrotivé moci početné zástupy. Proto touží po každé tvé sebecmenší oběti, aby ji mohl zázračně *roz-množit* pro četné zástupy, které strádají hladem. Ten, který proměnil v Káně vodu ve víno, mohl proměnit kamení v chléb nebo svolat manu z nebe, a přece raději bere zavděk tím, co mu dá člověk k dispozici.

Zapoj se do rozdělení požehnaného pokrmu, abys viděl na vlastní oči, jak každý z těch tisíců lidí, kteří tu usedli do trávy k velké hostině, dostává, kolik chce, od Pána, který *otevívá svou ruku a sytí všechny s laskavostí*⁽²⁾. Nic z toho, co dostává z Boží štědrosti jeden, nemůže chybět druhému. Až budeš pomáhat apoštolům při sbírání zbylých nalámaných chlebě, přesvědčíš se, že spíše než pokrmu může chybět hostů, které Pán tak štědře sytí.

Sbírej pečlivě zbylé úlomky. Hojnost neznamená plýtvání. Zamysli se, koho bys mohl zavolat k těm dvanácti košům, aby *nic nepřišlo nazmar*. Vylož jim, že tu jde o více než o zbylé úlomky. Snaž se, aby viděli dále, dále za tento spokojený zástup, který zůstává u svého nasycení a nevnímá velké *znamení*. Spokojuje se s vidinou pozemského *krále*. Ježíšův záměr nasytit všechny přítomné je však více než jen projev pozemské starostlivosti. Toto lámání chleba je znamením vzájemnosti a společenství, které je vstupem k velkému tajemství společenství s Bohem.

Ježíšova hostina

Zamyšlení nad liturgickými texty dnešní neděle

Kde nakoupíme chleba, aby se všichni najedli?

Liturgická čtení

1. čtení - 2 Král 4,42-44

Nějaký člověk přišel z Bál Šališa a přinesl v chlebníku Božimu muži Elizeovi chléb z prvotin, dvacet ječných chlebě a jídlo z rozdrčených čerstvých zrn. Elizeus řekl svému služebníku: „Dej to lidem, ať se najedí!“ Služebník mu odpověděl: „Jak mám tohle dát stovce lidí?“ Elizeus řekl: „Dej to lidem, ať se najedí, neboť tak praví Hospodin: Budou jíst, a ještě zbude.“ Dal jim to tedy, najedli se, a ještě zbylo podle Hospodinova slova.

2. čtení - Ef 4,1-6

Bratři! Povzbuzuji vás já, vězněný pro Pána: Žijte způsobem hodným toho povolání, které jste dostali: buďte přitom všestranně pokorní, mírní a trpěliví; snášejte se navzájem v lásce a horlivě se snažte zachovávat jednotu ve smýšlení, spojení poutem pokoje. Jen jedno je ono tajemné tělo, jen jeden Duch a stejně tak jen jedno vytožené dobro, ke kterému jste byli povoláni. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest. Jeden Bůh a Otec všech, který je nade všemi, proniká všechny a je ve všech.

Evangelium - Jan 6,1-15

Ježíš odešel na druhou stranu Galilejského neboli Tiberiadského moře. Šel za ním velký zástup, protože viděli znamení, která konal na nemocných. Ježíš

Dokončení na str. 7

Je mnoho těch, kteří trpí horším než tělesným hladem, protože odmítají Lásku, která by je tak ráda nasýtla. Jestliže nasýtla tak mnohé z toho mála, co přinesl a dal jeden chlapec, jaká hostina vzejde z toho, když Pán bude žehnat a rozdělovat z daru, kterým je On sám?

Ať tě chválí, Pane, všechna tvoje díla, ať tě tvoji zbožní velebí, ať vypravují o slávě tvého království, ať mluví o tvé síle!⁽³⁾ Žalmista ti tu jasně ukazuje, co je tvým úkolem: máš všem zvěstovat, že *opravdu to je ten Prorok, který má přijít na svět*.

Bratr Amadeus

Poznámky:

⁽¹⁾ Mk 6,34; ⁽²⁾ srov. Ž 145,16; ⁽³⁾ Ž 145,10-11.

Svatý Viktor

Pontifikát papeže Viktora I. je názornou ukázkou toho, čím vším musela prvotní církev projít a jaké spory řešit. To, co my v dnešních časech bereme jako samozřejmé, přičemž nás už ani nenapadne uvažovat o případné jiné variantě, to museli vyznavači Ježíše Krista žijící na úsvitu křesťanských dějin nejprve – a často těžce – vybojovat: sjednotit různorodé názory, uzákonit je skrze nejvyšší autoritu, vymezit se proti bludům a nesprávným pohledům.

Svatý Viktor usedl na Petrův stolec roku 189 po sv. Eleutheiovi v době relativního klidu, pokud jde o situaci křesťanů v Římské říši a jejich řízené pronásledování. Zemřel císař Marcus Aurelius, známý též jako „filosof na trůně“, jenž ovšem zcela nefilosoficky hubil ty, kdo vyznávali Krista Ježíše. Jeho syn Commodus nebyl sice ztělesněním ctnosti, nicméně hodně dal na svou manželku Marcii (podle jiné verze milenkou), která patřila ke křesťanské komunitě (podle některých byla zatím jen katechumenkou).

Ale ať už tomu bylo jakkoliv, opravdu naslouchal jejímu hlasu, takže podepsal propouštěcí listiny pro křesťany v žalářích či tvrdě pracující v děsivých podmínkách sardinských dolů, kde skončili za vlády jeho předchůdců právě pro své přesvědčení. Listinu se seznamem vězněných křesťanů, kterou mu Marcia předložila, sestavil právě papež Viktor. Mezi propuštěnými byl i jeden z jeho nástupců, sv. Kalist I. (viz *Světlo* 41/2020).

O Viktorově předchozím životě víme pouze to, že pocházel z Afriky a jeho otec se jmenoval Felix. Pak už je o něm znám jenom fakt, že před svým dosazením na Petrův stolec zastával úřad arcijáhna.

Viktorův pontifikát je ve znamení sporu ohledně data Velikonoc. Svátý Pius I. z pozice náměstka Kristova (papežem v letech 140–155) ustanovil svým rozhodnutím, že se mají slavit podle římského způsobu od pátku Ježíšovy smrti na kříži do neděle jeho zmrtvýchvstání, nikoli v den 14. nissanu, jak podle židovského zvyku činili křesťané z maloasijských křesťanských obcí, čímž si připomínali Ježíše, obětího

Beránka Božího, který v ten den pojídal s apoštoly beránka obětího. Sjednocení závazného data se však neujalo tak pevně, jak měl Pius v úmyslu, a spor skrytě doutnal i nadále. Právě za Viktora se rozhořel znovu naplno, dokonce to byl snad právě on, kdo stále ještě nedořešenou otázku opětovně otevřel, aby v ní udělal jednou provždy jasno.

Svolal do Říma synodu, která měla tuto otázku projednat. I tato skutečnost mimochodem svědčí o tom, že se křesťanům za Commoda dýchalo volněji. Za předešlých císařů bylo něco podobného naprosto nemyslitelné. Synoda rozhodla drtivou převahou pro římský způsob slavení Velikonoc.

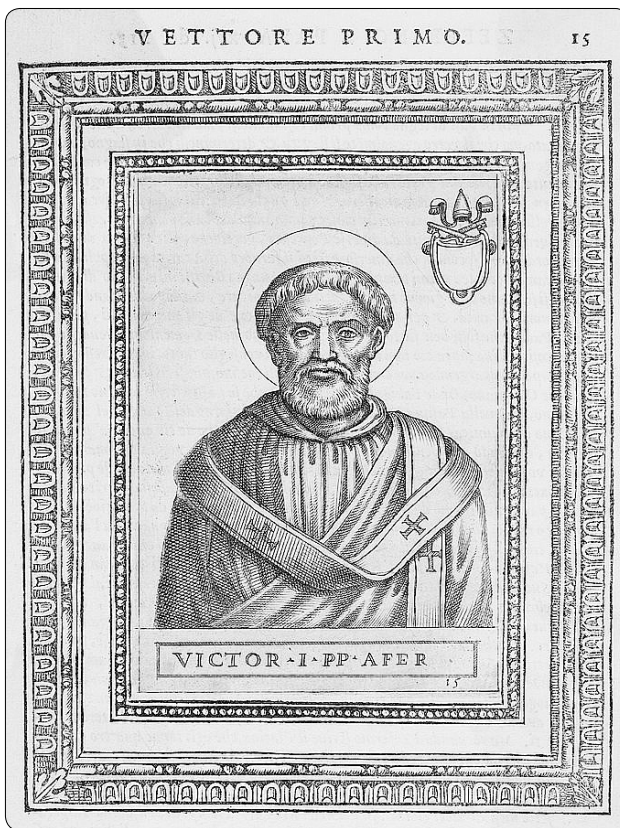
To ale pobouřilo četné maloasijské biskupy, kteří se odmítli závěrům synody podřít a nadále trvali na svém stanovis-

ku. Biskupovi římskému to sdělili v listě psaném poněkud ostřejší formou. Viktor v reakci na něj dokonce pojal úmysl vzdorné biskupy exkomunikovat, nechal se ale přesvědčit sv. Irenejem z Lyonu, jehož si vyvolil za prostředníka dalšího jednání s nimi, aby kvůli něčemu takovému nevyklučoval z církve všechny ty, na počátku jejichž obcí stáli samotní učedníci Páně. Viktor učinil dobře, když na něj dal. Čas nejenže rány zhojil a zchladil horké hlavy, ale posloužil i k zevrubnějšímu rozvažování o celé záležitosti. Zanedlouho se maloasijské biskupové nechali slyšet, že přijímají ustanovení římské synody a plně se podřizují zavedené praxi slavit Velikonoc tak, jak to známe i my dnes.

I poté se však vyskytovali jedinci, kteří chtěli setrvat u „maloasijského“ způsobu Velikonoc, jako třeba jistý Blastus. Třebaže pro svou myšlenku získali řadu stoupenců, neujala se a skončila hluboko v propadlišti dějin.

Náročnější úkol pro Viktora představovalo vystoupení bohatého byzantského obchodníka Theodota, jenž Ježíši Kristu upíral božství. Seskupil kolem sebe spoustu podobně smýšlejících lidí a hodlal dokonce ve své sektě zavést úřad biskupa. Prostřednictvím dvou svých nejvěrnějších druhů k tomu přemluvil jistého Natalise. Tomu se ale několikrát ve snu zjevil sám Spasitel a káral ho za tento krok. Natalis nevydržel nápor svědomí a přišel k papeži – tehdy již Viktorovu nástupci sv. Zefyrinovi a skrze něj se smířil s církví. Svátý Viktor však na svých bedrech nesl hlavní tíhu sporů se sektou založenou Theodotem, jejíž členy pro zatvrzelé setrvávání v herezi vyobcoval z církve. Stejným trestem postihl i gnostika Florina.

Papež Viktor mnoho dobrého vykonal i v jiných oblastech – mnohé pro charitu; pro vyjádření náležitě úcty k Pánu zakázal při liturgii používání dřevěných a skleněných nádob; položil základy církevnímu soudnictví a zavedl latinu jako bohoslužebný jazyk. Bylo to vhodné i proto, že svatý křest přijímalo stále více rodilých Římanů, kterým byla latina přece jen

blíží než řečtina, jakkoli ji mnozí z nich ovládali. V západní církvi se latina ujala a postupně se v ní na dlouhá staletí stala jediným bohoslužebným jazykem. Po II. vatikánském koncilu však převládly národní jazyky a zbavily tak liturgii její nezaměnitelné vznešené tajemnosti.

Za Viktorova pontifikátu došlo ještě k jednomu zásadnímu jevu – upevnila se autorita římského biskupa a jeho svrchovanost nad biskupy ostatními. Svým učeným pojednáním podal nezpochybnitelné argumenty pro nutnost podřízení se autoritě římského biskupa sv. Irenej z Lyonu („*neboť stojí v čele obce založené nejslavnějšími apoštoly – sv. Petrem a sv. Pavlem*“) a po něm i Tertulián, jenž jako první oficiálně obhájil Petrovo prvenství na základě Ježíšova příslibení u Cesareje Filipovy. Petrova vláda přešla podle Tertuliána na všechny církevní obce, jež s ním jsou spojeny skrze tradici a apoštolskou posloupnost, nicméně s římskou křesťanskou obcí ho, tj. Petra, váže zvláštní, ojedinelé pouto.

Léta relativního klidu, kdy ze strany císařské moci nepřicházely na křesťany žádné postihy (různé excesy se děly „jenom“ v provinciích), vystřídal Commodovo běsnění, obrácené prakticky proti všem, jímž prý v leccems překonal i samotného Nerona. Zamýšlel dokonce v pomnutí smyslů sprovodit ze světa i svou drahou Marcii, která, aby si zachránila život, proti němu zosnovala palácový převrat. Došlo k němu léta Páně 192.

Pretoriánská garda, jakási tělesná stráž římských imperátorů, která se chopila moci, poté dosazovala na trůn toho ze zájemců, který nejvíce zaplatil, a jeho předchůdce z něj jednoduše svrhla. V čele impéria se tak v krátké době vystřídal několik mužů, kteří se vyznačovali tvrdostí vůči křesťanům. V ukrutnosti je všechny předčil Septimus Severus, jenž svým ediktem zakázal pohanům konvertovat ke křesťanství a za jehož vlády odešel ze světa ověšen mučednickou palmou (spolu s mnoha jinými) v roce 199 i papež Viktor I. Podrobnosti o jeho násilné smrti ovšem neznáme. Pochován byl na vatikánském pahorku a církev si od té doby připomíná každoročně jeho památku 28. července. Kdo by chtěl uctít jeho ostatky, může tak učinit v bazilice minor na Svatém Kopečku u Olomouce.

O jistotě, že jsme byli vyslyšeni

– dokončení katecheze papeže Františka ze str. 2

uzdravení určitého přítele, tatínka či maminky, ale nakonec odešli, Bůh nás nevyšlel. Všichni to známe.

Katechismus nabízí dobré shrnutí této otázky. Varuje nás před rizikem, že vztah k Bohu zaměníme za cosi magického, namísto ryziho prožívání víry. Modlitba není kouzelná hůlka, je to dialog s Pánem. V modlitbě nám totiž hrozí nebezpečí, že už nebudeme sloužit Bohu, nýbrž budeme si nárokovat, aby on sloužil nám (srov. KKC, 2735). Takováto modlitba se stále něčeho domáhá, chce nasměrovat události podle našeho plánu, nepřipouští jiné projekty než vlastní tužby. Ježíš však projevil velikou moudrost, když nás naučil vyslovovat Otčenáš. Tuto modlitbu, jak známo, tvoří výlučně otázky, avšak ty počáteční stojí na straně Boha. Žádají, aby se neuskutečnily naše plány, ale jeho vůle se světem. Bude lepší, když se toho ujme on: „Posvět se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá.“ (srov. Mt 6,9–10)

Apoštol Pavel nám připomíná, že ani nevíme, oč se vlastně máme modlit (srov. Řím 8,26). Prosíme za své nezbytné potřeby, za věci, které si přejeme. Je to však správné, či nikoli? Pavel říká, že nevíme. V modlitbě si máme zachovat pokoru. To je počáteční postoj, než se začneme modlit. Jako se na mnoha místech uchovává zvyk, že si při modlitbě v kostele ženy zakrývají hlavu závojem, anebo se před začátkem modlitby přezehnáme svícenou vodou, právě tak si před modlitbou máme uvědomit, že Bůh mi dává to, co je pro mne nejvýhodnější, on již ví, co to je. Když se modlíme, máme být pokorní, aby naše slova opravdu byla modlitbou, a nikoli tlachy, které Bůh odmítne. Je také možné, že se modlíme z pomýlených důvodů – kupříkladu za porážku válečného nepřítele, aniž bychom se zajímali, co si Bůh o té válce myslí. Je snadné napsat si na praporec: „Bůh je s námi.“ Mnozí

se úzkostlivě snaží zabezpečit, aby s nimi byl Bůh, avšak jen málokterí se znepokojí tím, aby si prověřili, zda také oni jsou skutečně s Bohem. V modlitbě Bůh působí naše obrácení, nikoli my máme obracet Boha. Toto je pokora. Modlím se, avšak ty, Pane, obrať mé srdce, aby žádalo to, co je pro mne nejlepší a nejvíce prospívá duchovnímu zdraví.

Pohoršení ovšem přetrvává, když se lidé modlí s upřímným srdcem, prosí o dobra souznějící s Božím královstvím, když se matka modlí za nemocné dítě. Proč nám někdy připadá, že Bůh nenaslouchá? Jestliže chceme tuto otázku zodpovědět, musíme v klidu rozjímat nad evangeliem. Vyprávění z Ježíšova života jsou plná proseb: lidé zranění na těle i na duchu jej žádají o uzdravení, jiní ho prosí za přítele, který nemůže chodit, jsou tu otce a matky, kteří k němu přivádějí nemocné děti... Všechny tyto prosby prosycuje utrpení. Jakýsi obrovský sbor tu úpěnlivě provolává: „Smiluj se nad námi!“

Můžeme si všimnout, že Ježíšova odpověď je někdy bezprostřední, jindy zase časově vzdálená, jako by Bůh neodpovídal. Pomysleme na kananejskou ženu, která Ježíše prosí za svou dceru. Tato žena musí dlouze naléhat, aby byla vyslyšena (srov. Mt 15,21–28). A také si pokorně vyslechne Ježíšovo slovo, které působí poněkud urážlivě: Není správné hodit chléb psíkům. Této ženě ovšem nezáleží na vlastním ponížení, zajímá ji dečrino zdraví. Namítá tedy: „Jenže i psíci se žíví kousky, které padají ze stolu jejich pánů.“ Tato odvážná modlitba se Ježíšovi zalíbila. Anebo pomysleme na ochrnuhlého, kterého přinesli jeho čtyři přátelé. Ježíš mu nejprve odpouští hříchy, a teprve potom jej uzdravuje na těle (srov. Mk 2,1–12). Za některých okolností tedy lidská drama nečeká okamžité řešení. Totéž zakouší každý z nás ve svém životě. Připomeňme

NÁRODNÍ SVATOLUDMILSKÁ POUŤ • Tetín • 18. 9. 2021

Program: 11.00 – slavnostní bohoslužba celebrowaná papežským legátem Mons. Charlesem Danielem Balvem • **13.00** – bohatý celodpolední program pro celé rodiny • **20.00** – večerní koncerty. Přijďte si společně připomenout převratné události, které měly vliv na vznik české státnosti, a 1100 let od úmrtí sv. Ludmily, babičky sv. Václava, z rodu Přemyslovců.

si, kolikrát jsme prosili o nějakou milost, takřkajíc o zázrak, a nic se nestalo. Záležitosti se pak postupně upravily po Božím způsobu, nikoli podle našich přání. Čas Boha není našim časem.

Z tohoto zorného úhlu si zaslouží pozornost především uzdravení Jairovy dcery (srov. Mk 5,21-43). Vidíme zde udýchaného otce, jehož dcera umírá a který prosí Ježíše o pomoc. Mistr ihned souhlasí, ale zatímco se ubírají k Jairovu domu, nastává ještě jiné uzdravení, a poté přichází zpráva, že děvčátko zemřelo. Zdá se, že je všemu konec, avšak Ježíš praví otcí: „Neboj se, jen věř!“ (Mk 5,36) „Jen věř,“ taková víra je oporou modlitby. A Ježíš pak skutečně dívku probouzí ze spánku smrti. Po určitý čas ovšem musel Jairos kráčet v temnotě, osvětlované pouhým plaménkem víry. Pane, dej mi víru! Dej, ať má víra roste! Ať mohu ve víře žádat o tuto milost! Ježíš v evangeliu říká, že víra přenáší hory, ale musí to být poctivá víra. Když se Ježíš setkává s vírou svých chudých lidí, kapituluje a projevuje vůči takové víře mimořádnou něhu. A naslouchá.

Také modlitba, s níž se Ježíš obrací k Otcí v Getsemanech, budí dojem, že nebyla vyslyšena: Otče, je-li to možné, oddal ode mne, co mne čeká. Zdá se, že Otec neslyší. Syn bude muset vypít kalich utrpení až do dna. Bílá sobota nicméně netvoří závěrečnou kapitolu, protože třetího dne, tedy v neděli, nastupuje vzkříšení. Zlo je pánem předposledního dne, dobře si to zapamatujte. Zlo nevládne poslednímu dni, nýbrž tomu předchozímu, když je noc nejtemnější, a to právě před svítáním. O tomto předposledním dni nastupuje pokušení, když se nám zlo snaží vnútit své vítězství. „Viděl jsi? Vyhrálo jsem!“ Zlo vévodí předposlednímu dni, poslední den přichází vzkříšení, jehož Pánem je Bůh. Tento den náleží Bohu a je dnem, v němž dojdou naplnění veškeré lidské touhy po spáse. Naučme se této pokorné trpělivosti a očekávejme Pánovu milost, čekat na poslední den. Předposlední den je mnohdy velice ošklivý, protože lidské utrpení je ošklivé. Avšak Pán je zde a posledního dne vše vyřeší.

*Přeložila Jana Gruberová,
Česká sekce Vatikánského rozhlasu
(Redakčně upraveno)*

Odpustky ke Světovému dni prarodičů a starých lidí

U příležitosti prvního Světového dne prarodičů a starých lidí (neděle 25. července 2021) bude možné získat plnomocné odpustky pro sebe a pro duše v očistci. Informuje o tom Apoštolská penitenciárie. Přinášíme také modlitbu ke Světovému dni prarodičů a seniorů.

Odpustky se udělují za obvyklých podmínek (svátostná zpověď, eucharistické přijímání a modlitba na úmysl papeže) věřícím, kteří se při této příležitosti zúčastní papežské mše ve Vatikánu nebo jiných oslav po celém světě. Pro získání odpustků stačí také strávit přiměřené množství času návštěvou nebo virtuálním kontaktem se staršími lidmi v nouzi nebo v obtížné situaci.

Odpustky mohou získat také staří lidé, nemocní a všichni, kdo z vážných důvodů nemohou opustit své domovy a obětují své modlitby, bolesti a utrpení milosrdnému Bohu a duchovně se zúčastní oslav tohoto světového dne, zejména papežské liturgie přenášené médii.

Apoštolská penitenciárie také vyzývá všechny kněze ke zvláštní připravenosti slavit svátost smíření, která je jednou z běžných podmínek pro získání odpustků.

MODLITBA K PRVNÍMU SVĚTOVÉMU DNI PRARODIČŮ A SENIORŮ

Děkuji ti, Pane,
za útěchu tvé přítomnosti:
i v časech osamocení
jsi ty mou nadějí a důvěrou,
jsi mi skálou a útočištěm od mládí!
Děkuji ti, že jsi mi dal rodinu
a požehnal mi dlouhým životem.
Děkuji ti za chvíle radosti i těžkostí,
za sny, které se v mém životě již splnily,
i za ty, které mě teprve čekají.
Děkuji ti za tento čas
obnovené plodnosti,
ke kterému mě voláš.
Dej mi, Pane, více víry,
učíš mě nástrojem svého pokoje,
nauč mě, jak objímat ty,
kdo trpí víc než já,
jak nepřestávat snít

a o tvých divech vyprávět
novým generacím.
Chraň a veď papeže Františka a církev,
aby světlo evangelia dosáhlo
až na konec světa.
Sešli svého Ducha,
Pane, ať obnoví svět,
aby se utišila bouře pandemie,
chudí došli útěchy a skončily se války.
Podpírej mě v mé slabosti
a pomáhej mi žít naplno
každý okamžik, který mi dáváš,
v jistotě, že ty jsi se mnou
po všechny dny až do konce věků.
Amen.

*Zdroj: www.cirkev.cz, 2. 7. 2021
(Redakčně upraveno)*

Pod záštitou kardinála Dominika Duky a olomouckého arcibiskupa Jana Graubnera se koná

NOČNÍ EUCHARISTICKÉ PROCESÍ NA SVATÝ HOSTÝN

„ZA OBNOVU RODINY, JEJÍMŽ ZÁKLADEM JE SVAZEK MUŽE A ŽENY“.

Procesí vychází z Bystřice pod Hostýnem a končí na Svatém Hostýně.

Termín: **ze 6. na 7. srpna 2021 (pátek – sobota).**

ORGANIZACE POUTĚ: **21.00 hod. – zahájení procesí** na parkovišti v Bystřici pod Hostýnem (u hřbitova)

• **00.00 hod. – mše svatá v bazilice na Svatém Hostýně – hlavní celebrant Mons. Josef Nuzik, pomocný biskup olomoucký.** • **Bude vypraven autobus,** do kterého můžete nastoupit **v Kojetíně, Kroměříži, Hulíně a Holešově.** Po mši svaté je možno svést se autobusem zpět na parkoviště k autům.

Více informací na webu www.veceradlo.cz.

Mariánské společenství Večeřadla Křenovice

Renesance prarodičů

Z dopisu německé psychoterapeutky
Christy Mevesové

Jedna téměř už vyhynulá, kdysi tak plodná rostlina v zahradě Eden procitla a roste teď v novém roce vstříc novému životu. V symbolickém zobrazení tím myslím úžasnou novinu: znovuoživení úcty k jedné okrajové skupině západní společnosti – k prarodičům.

Ve znovuzrozeném poválečném obyvatelstvu v naší zemi [Německo] se stala především babička na dlouhou dobu z donucení nutnou náhradou za velký počet padlých otců. Ale poté, co byly v Německu překonány nejhorší stavy nouze, inscenovali mladí synové a dcery, vyrostlí bez otců, divokou revoltu proti buržoazii. Prohlašovali, že teď musí zmizet měšťácká rodina a vůbec všechno tradiční. Něco takového, jako je třeba prarodičovství, se má do kořenů vymýt a uskutečňovat ve společnosti se má jenom jimi diktovaná změna... Odstranění prarodičů – místo toho seberealizace, místo rodinné soudržnosti protiautoritativní nálady. I když ne vždy tak drasticky, vstoupil tento zlý duch na dalších 40 let úplně na scénu mainstreamu, hlavního proudu společnosti.

Ale teď, vyvolané už v roce 2019 papežovým slovem, vystoupilo prarodičovství jako zázrakem znovu na scénu. Dosud platná ideologie se ukázala jako již neudržitelná pro chování občanů. To dává najevo dokonce více otázek veřejného mínění: Mladí lidé zvláště ve věku 20–30 let považují ve vysokém procentuálním zastoupení rodinu za hlavní věc svého životního plánu. Rodinou se myslí širší soudržný rodinný okruh. Navzdory všem těm rozkladným proudům minulých desetiletí patří péče o rodinné vztahy znovu k dominantním snahám mladých párů. Říkala mi teď babička jednoho nedávno zasnoubeného vnuka, že snoubenecký pár navštěvuje o víkendech ovdovělé staré babičky v obou rodinách, třebaže bydlí na dosti vzdálených místech, aby starým, zasloužilým osobám rodin dokázali tímto způsobem aktivně úctu a vděčnost.

I když teprve chtějí založit rodinu, rádi by pokračovali v tom, aby svým dětem

předali takovým způsobem vysokou hodnotu živého vztahu mezi prarodiči a vnuky. Jiný 15letý chlapec mi vyprávěl, že znovu objevil své prarodiče. Především dědeček je prý velmi zajímavý člověk, se kterým se dá o mnohém mluvit, který mu vyprávěl tolik příběhů z minulosti!

Prarodičovství prodělává nový vzestup! Co z toho vyplývá a v co můžeme doufat? Patří zdravý rodinný klan do Božího plánu stvoření? Je proto prospěšné, když se dnes zakládání rodin uskutečňuje ve vyšším věku než dříve, když se stále častěji vyskytují prarodiče, kteří už odešli do důchodu a mají čas? Pro mne jako psychoterapeutku pro děti a mládež je přímo osvobozující představit si, že se zde navzdory všemu ideologickému svádění rozvíjí nová kultivovanost. Vždyť už dlouho se nám odborníkům zdálo, že to má původ v oboustranných laskavých vztazích. Je pravda, že lidstvo je založeno na lásce v blízkém společenství a rodina je původním modelem Stvořitele. S oblažující přichylností teď vnoučata objeví prarodiče při potěšujících návštěvách. Setkají se třeba při starých deskových hrách, při mlýnu nebo *Člověče ne-*

zlob se. Vnuk nezapomene na babiččín recept na krásný moučník a vnučka na nové šití, jiný na nové ruční práce nebo také na umělecké kresby.

S úsměvem si řeknou: „Teď jsem s velkou radostí objevil, co mě opravdu baví – a to v domě svého dědečka a babičky! To je pro mne skvělý objev, že jsem našel něco smysluplného pro svůj volný čas.“ To jsem už vůbec nepokládala za možné, tuto naději v evropské kultuře!

*Z Der Fels 3/2020 přeložil -mp-
(Redakčně upraveno)*

Liturgická čtení - dokončení ze str. 3

vystoupil na horu a tam se posadil se svými učedníky. Bylo krátce před židovskými velikonočními svátky. Když Ježíš pozdvihl oči a uviděl, jak k němu přichází velký zástup, řekl Filipovi: „Kde nakoupíme chleba, aby se ti lidé najedli?“ To však řekl, aby ho zkoušel, protože sám dobře věděl, co chce udělat. Filip mu odpověděl: „Za dvě stě denárů chleba jim nestačí, aby se na každého aspoň něco dostalo.“ Jeden z jeho učedníků – Ondřej, bratr Šimona Petra – mu řekl: „Je tu jeden chlapec, ten má pět ječných chlebů a dvě ryby. Ale co je to pro tolik lidí?“ Ježíš řekl: „Postarejte se, ať se lidé posadí!“

Bylo pak na tom místě mnoho trávy. Posadili se tedy, mužů bylo asi pět tisíc. Potom Ježíš vzal chleby, vzdal díky a rozdělil je sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl. Když se najedli, řekl učedníkům: „Seberte zbylé kousky, aby nepřišlo nic nazmar!“ Sebrali je tedy a bylo to plných dvanáct košů kousků, které po jídle zbyly z pěti ječných chlebů. Když lidé viděli znamení, které udělal, říkali: „To je jistě ten Prorok, který má přijít na svět!“ Ježíš poznal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho prohlásili za krále. Proto se zase odebral na horu, úplně sám.

Nové utváření manželství a rodiny v raném křesťanství (1)

1. Prosté věci a rozšíření ducha

„Většina lidí by se ohledně víry a morálky vrátila ke starým cestám, jenom kdyby byla dosti velkodušná, aby to udělala. Co je přidrží ve starých kolejích, je především duchovní úzkoprsost. Ale zmíněné velkodušnosti se dá špatně porozumět, protože jde o to, aby se duch rozšířil tak, aby uviděl prosté věci, ba dokonce samozřejmé věci. Je zapotřebí určitého druhu představivé síly, aby mohl člověk vidět obecně známé předměty před jejich známým pozadím a zvláště velké předměty před velkým pozadím, kam patří. Existuje stále skupina lidí, kteří nevidí nic jiného než skvrnu na koberci, takže nikdy nemohou vidět koberec celý. Tato chyba se kloní k duchovnímu pomatení, které se může rozrůst ve vzpouru.“

Těmito větami začíná G. K. Chesterton svůj článek s nadpisem: „A Simple Thought“ (Jednoduchá myšlenka). Článek je z knihy, v níž vysvětluje, proč je katolíkem. Ostatně jeho základní myšlenky nacházíme také již u Josepha von Eichendorffa, který jednou napsal: „V určitých stavech kultur není nic méně srozumitelné než to, co je jednoduché.“ Úzkoprsost, která není schopna vidět jednoduché a obecně známé věci, vládne také dnes v naší společnosti v pohledu na manželství a rodinu. Tato společnost, alespoň její mluvčí v médiích, už zřejmě nevědí, co to manželství vlastně je a k jakému účelu potřebuje společnost infaktní, neporušenou rodinu. A společnost už vlastně neví, co je křesťanské manželství a křesťanská rodina a proč tento způsob soužití přivedl evropskou společnost k dobrému stavu, i když nemohl odstranit všechno zlo vzniklé upadnutím do hříchu. Proto bych chtěl v této přednášce promluvit o změně, kterou Ježíš a rané křesťanství přinesli do oblasti manželství a rodiny a která se do nedávna považovala za dobrou. Jsou to jednoduché, prosté věci.

Abych načrtl širší pozadí, na kterém musíme raně křesťanské změny vidět, ocitují jeden odstavec o pohanské římské rodině v antice z výborné knihy, která pojednává o dějinách rodiny v Evropě od antiky do dneška:

„Římská rodina se charakterizuje řadou znaků, které ji odlišují od dnešní rodiny: Nestálost manželství a jeho snadná rozlučitelnost, často brzká smrt jednoho z partnerů a použitelnost pozůstalého partnera pro nový manželský svazek. Římská rodina byla dynamická, často se rozpadala a znovu vytvářela. Děti nemohly počítat s tím, že by spojení rodičů trvalo do jejich smrti ve vysokém stáří. Velmi

Trojice otec-matka-dítě nebyla v římské antice stabilní jednotkou.

vysoký podíl mužů a žen uzavíral nejméně dvě manželství. Velmi mnoho dětí zažilo situaci s nevlastními rodiči a nevlastními sourozenci. V literatuře se často setkáváme s motivem zlých macech. To ukazuje na častá napětí mezi dětmi a nevlastními rodiči. Trojice otec-matka-dítě nebyla kompaktní, stabilní jednotkou.“

Knihy, z níž jsou uvedeny tyto věty, byla vydána před šestnácti lety, ale dnes se neobjevují žádné znaky, které by odlišovaly starořímskou situaci od naší. Právě naopak, pocítujeme tento popis jako úplně aktuální. To znamená, že jsme se navrátili do starých kolejí, totiž do těch, které tu byly v předkřesťanské době a křesťanstvím byly alespoň částečně překonány. Mnohé, co se nám dnes vychvaluje jako pokrok a humanizace, není nic jiného, než návrat ke starému zmatku, k nestálosti a nejistotě, které kazí a podkopávají všechny lidské vztahy. Dosavadní výjimky se stávají stále více pravidlem.

Augustus, který dal Římské říši nové uspořádání, bojoval proti třem zlům v nejvyšších společenských vrstvách své doby: proti soužití bez manželství, proti bezdětnosti mnoha manželství a proti velké roz-

vodovosti. K boji proti tomuto zlu vydal své zákony o manželství. Jeden z nich stanovil drastické tresty za cizoložství, jiný nařizoval povinnost manželství pro muže od 25 do 60 let věku, pro ženy od 20 do 50 let. To znamenalo, že vdovy a vdovci se museli po krátké, přesně vyměřené době zase vdát nebo oženit. Kromě toho vznikly státní odměny a pobídky k ochotě mít dítě. Otec tří a více dětí byl upřednostňován při obsazování míst a privilegován i jinými způsoby. Matka tří a více dětí nepotřebovala po smrti svého muže poručníka, což bylo jinak povinností.

Těmito ustanoveními zasáhlo římské zákonodárství hluboce do soukromé oblasti občanů a požadovalo částečně prostě nemožné. Proto bylo velice nepopulární a zůstalo prakticky bez účinku. Docházelo k nesčetným zdánlivým manželstvím a pokusům o obcházení. Anglický historik Dacre Balsdon k tomu poznamenává: „Lidská povaha se nemění parlamentním rozhodnutím.“ Dnes ale mnozí pochybují o tom, že nějaká lidská povaha existuje. To patří k rozšířené neschopnosti vidět prosté stavy věci.

2. Pokyny pro manželství a rodinný život v Novém zákoně

Naše tematika je rozsáhlá, zvláště když bychom chtěli brát v úvahu odkazy na antické kulturní dějiny. V Pavlově listu Kolosanům je text, který je nadepsán jako „Pokyny pro domácí život“ (srov. Kol 3,18–4,1). Tento text chceme vzít jako výchozí bod pro naše úvahy. Při prvním slyšení se vám nebude ve všem líbit, bude vám možná připadat antický, nebo dokonce nekřesťanský, a to platí hned o prvním příkazu. Ale vyslechněme si jej zpočátku klidně a projděme jej potom s okomentováním.

„Vy ženy, buďte svému muži podřízeny, jak se to sluší na křesťanky!

Vy muži, mějte svou ženu rádi a nechovejte se k ní mrzoutsky!

Vy děti, ve všem své rodiče poslouchejte!

Vy otcové, nedrážděte svoje děti, aby neztrácely odvahu.

Vy otroci, poslouchajte ve všem svoje pozemské pány. Ne abyste sloužili je-

nom na oko, že byste se chtěli dělat pěknými v lidských očích, ale s upřímným srdcem, z bázně před Pánem.

Dělejte svou práci ze srdce, jako by to neplatilo lidem, ale Pánu. Víte přece, že vám to Pán odplatí tím, když vás udělá svými dědici.

Buďte otroky Krista Pána!

Kdo totiž jedná nesprávně, sklídí to, čím se provinil.

Vy páni, dávejte otrokům, co se sluší a patří.

Víte přece, že i vy máte Pána v nebi.“

Vy ženy, vy muži, vy děti, vy otcové, vy otroci, vy páni: to jsou nejdůležitější sociální třídy v antice. Ty patří k domu a vytváří dům, tedy domácí společenství. Všichni jsou osloveni přímo a docela rovnoprávně, ti slabší a podřízenější jako první. Ženy, děti a otroci tvoří jednu skupinu, muži, otcové a páni druhou, přičemž ta druhá je stejnorodější než ta první. Nejpodrobnější napomenutí patří otrokům. Mají toho nejvíce zapotřebí? To ponecháme otevřené. Projděme si tyto pokyny popořádku a všimněme si sociálního pozadí a konvence antické společnosti.

Pavel začíná s manžely. Manželství bylo v celé antice považováno za nejdůležitější společenskou instituci, zárodečnou buňku, bez níž by vůbec nebyla uspořádaná společnost. Ale antika nikdy nedospěla k rovnoprávnosti nebo rovnocennosti partnerů v manželství. Příkaz, že ženy mají být poddány mužům, je pro antickou společnost samozřejmostí. Žádný člověk v antice, ani muži ani ženy, nepohnul ani brvou, když vnímal tuto často slychanou větu, že ženy mají ve všem poslouchat muže. Podle antického chápání patřily ženy mužům zrovna tak jako děti a otroci. A na tom se, jak já vidím, až dodnes málo změnilo kromě křesťanské ovlivněné tradice.

Vezměme si pro názornost mladšího současníka našich evangelistů, vysoce vzdělaného Plutarcha. Byl šťastně ženatý a zastával názor, že muž má zůstat u své první ženy a jenom s ní má mít pohlavní styk. S tímto názorem byl bílou vránou mezi svými současníky. Uveřejnil také rady pro čerstvě seždané manžely. V nich čteme: Manželka se má ukazovat jenom v přítomnosti svého muže, jinak ale má zůstat ve skrytu. Nemá „projevovat žádné vlastní city, ale účastnit se

ve vážnosti i žertu, přemýšlení a smíchu muže“. Nemá mít ani vlastní přátele, ani vlastní bohy, ale má se přidržovat svého muže. Má být vždycky přátelská, pozorná a má mlčet. Mluvit má jenom se svým mužem nebo jeho ústy. A když ze žárlivosti na milenku svého muže chce napsat rozlukový list, doporučuje jí Plutarchos, aby si rozmyslela, jestli má udělat své rivalce tuto radost.

„Sexuální revoluce znamená zničení svobody ve jménu svobody.“
(Gabriele Kuby)

Židovská tradice se v tomto ohledu podobala té přísné v Řecku. Vládne striktní pohlavní oddělenost. Ženy patří do domu, nikoliv na veřejnost. Předou, tkají a dohlížejí na domácnost. Vdané ženy se smí v omezeném rozsahu pohybovat také na veřejnosti, ale jenom se závojem, který pokrývá hlavu, ale obličej ponechává volný. Chodí zásadně za mužem a nemají se bavit se žádným cizím mužem. Okrasa mlčenlivosti ženy zůstala konvencí až do moderní doby. Před nedávnem zesnulý iz-

Pavel nechtěl násilím podněcovat křesťany proti společenskému řádu. Věděl, že skrze Ježíše Krista, který přišel kvůli spáse všech lidí, se musí respektovat důstojnost každého člověka. Lásky k Bohu a k bližnímu, dokonce k nepřítelům, je od příchodu Ježíše základem etiky.

raelský autor Amos Oz píše v jednom autobiografickém románu: „Je známo v tradici našich sousedů, stejně jako u našich předků, že vůbec nebylo obvyklé, aby žena v přítomnosti mužů náhle otevřela ústa.“

Za těchto okolností bychom neměli přehlédnout pozměňovací dodatek, který uvádí křesťanský autor v listu Kolosánům: Podřízenost ženy se má dít tak, „jak se sluší v Pánu“. My víme, kdo se myslí tím Pánem, a víme také, že se tomuto Pánu nelíbí všechno, co se neděje z opravdové lásky. Jak se má poslušnost ženy uskutečňovat v křesťanské lásce, tak by měly této lásce odpovídat také požadavky muže, které na ni klade. Já bych ovšem uvítal jako smysluplnou aktualizaci, kdybych v moderním katolickém katechismu mohl číst tyto dvě věty: „Vy, ženy, podřizujte se ve všem svým mužům. A vy, muži, podřizujte se ve všem svým ženám.“ To se totiž dá, jak vím z dlouholeté zkušenosti.

Na tomto místě musíme ještě vzít v úvahu okolnost, která sice přímo nevyplývá z našeho textu, ale rozumí se sama sebou: Křesťanské manželství je ze své podstaty nerozlučitelné. Jak je známo, vyplývá tato skutečnost z výslovného příkazu Ježíšova, na což se odvolává také apoštol Pavel (srov. 1 Kor 7,10). Ve všech antických společnostech patřilo k samozřejmému právu muže, že mohl svoji ženu kdykoliv poslat z domu, i bez závažného důvodu, často jenom proto, že zůstala bezdětná, nebo že si muž našel nějakou mladší a pěknější. To bylo to nejhorší, co se mohlo ženě stát. Samostatná existence byla pro ženy skoro nemožná. Vdovy po třicítce měly sotva ještě možnost najít nějakého muže, zvláště když měly malé děti. Nikdo nebyl ohrožen bídou tolik jako opuštěné ženy. Často byly vdovy přijímány do domácnosti některého syna, vzácněji do domácnosti dcery. Ale mnoho z nich zůstalo na ulici v prostituci nebo o žebrotě. V době Ježíšově se počítalo mezi učenci u žen nad dvacet let s vdovským podílem asi 30 procent. Za těchto okolností znamenala důsledná nerozlučitelnost manželství žen významné zlepšení jejich situace. Příkázání Ježíšovo je tedy vysloveně přátelské k ženám, především zabraňuje svévoli nesvědomitého muže. Zda naše dnešní liberální rozvodové právo přináší více štěstí pro postižené, jeví se mi přinejmenším velmi sporné.

Ostatně teprve křesťanství přineslo organizovanou sociální podporu pro vdovy. Židovství nikdy nepomyslelo na to, že Starý zákon přeče vždy znovu přísně přikazuje péči o vdovy a sirotky. První doklad pro tyto instituce nacházíme v 1. listu Timotejovi (5,3–16). Tam se uvádí tvrdá hranice věku: péče začíná teprve u šedesátiletých vdov (1 Tim 5,9). To znamená, že o velkou část vdov nebylo možné se postarat. Mladé křesťanské obce byly zřejmě tak chudé, že musely také charitu přísně omezit. Ale dobrá vůle zde byla.

K tomu přistupuje ještě další okolnost, které se dnes věnuje malá pozornost. Láska a srdečnost hrály v antickém manželství z dnešního pohledu velice okrajovou roli. Manželství bylo smlouvou, která byla vyjednána obvykle otci snoubenců, přičemž hlavní roli hrály rodinné ohledy a peníze. Většina manželských partnerů se před svatbou vůbec neznala. Po svatbě měl každý svoji přiřazenou roli, žena především doma při předení a tkání, muž v politice a jako voják. Láska a srdečnost nebyly tehdy pro manželství podstatné. Ale co s láskou, která se toho týká?

Muž dával svoji lásku především konkubinám a hetérám nebo jednoduše jedné ze svých otrokyň. V klasickém Řecku a v císařském Římě docházelo často k milostným vztahům s chlapci nebo ostatními muži. Židé a křesťané odmítali zásadně takové vztahy. Pohanské manželky je beze slova trpěly, protože nechtěly riskovat propouštěcí list. Muži měli tedy v tomto ohledu veškerou svobodu, od manželce se ale očekávala přísná cudnost. Když se přeče mezi manžely vyskytovala láska a srdečnost, bylo to v historických pramenech vyzvedáváno jako něco mimořádně zvláštního. Tak například, že Perikles políbil svoji ženu, když ráno vycházel z domu a ještě jednou, když se navečer vracel. Samozřejmě nesměla žena svému muži nikdy jít na nervy, to jí bylo stále znovu přísně zakazováno. Opačná možnost, že

šel muž ženě na nervy, se v našich pramenech vůbec nevyskytuje. Také toto patří k podřízenosti ženy, ale jistě to neodpovídá křesťanské lásce.

Za těchto okolností znamená opravdové překvapení, když čteme v jedné básni napsané v klasických řeckých verších, kterou složil jistý Žid na přelomu letopoč-

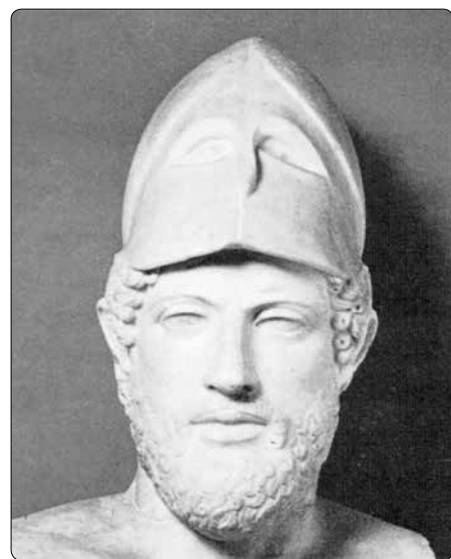

Otroci a otrokyně: V otroctví pro dluhy museli dlužníci prodávat své tělo, svoji pracovní sílu a svoji svobodu. Váleční zajatci byli prodáváni a kupováni na trzích s otroky. Děti otroků se stávaly zase otroky. Majitelé otroků volně nakládali s těly a životy svých otroků.

tu: „Miluj svoji manželku! Neboť, co je lepší a krásnější, než když žena je muži oddána láskou až do stáří i manžel manželce, a když je neoddělí od sebe žádný svár?“ Chválu jednomyslnosti mezi mužem a ženou vyzpíval už Homér a na uvedeném místě také náš autor. Velkým příkladem toho je ovšem pár Odysseus a Penelope. Ale přímou výzvu muže, aby miloval svoji manželku a nikoliv hetéru, najdeme, pokud já vím, teprve v Novém zákoně, v listu Kolosanům a v listu Efezanům (5,25). Že láska patří k manželství, což se mnoha dnešním lidem zdá být samozřejmé, je myšlenka, která se začala prosazovat teprve s křesťanstvím. Když tedy filosof, jako třeba Hegel, prohlašuje ve své právní filosofii, že manželství nemá být žádnou smlouvou, jak se domníval Kant, nýbrž mravním vztahem, který odpovídá sociální podstatě a vyvě-

rá z lásky, pak je to bezpochyby křesťanské dědictví.

Myšlenku, že manželka, co se týká tělesné lásky, může projevit stejný nárok jako muž, vyslovil jako první apoštol Pavel. V 7. kapitole 1. listu Korintánům napsal jednu větu, s níž by jistě souhlasil každý antický muž: „Se svým tělem nenakládá volně manželka, nýbrž její manžel. Obdobně se svým tělem nenakládá volně manžel, nýbrž jeho manželka.“ (1 Kor 7,4) Každý antický pohan by k tomu řekl: „To mohl napsat jenom nějaký zlý odpůrce mužů!“ Ale proti takové rovnoprávnosti neměli antičtí muži žádné výhrady. Také Ježíš ustanovil rovnoprávnost tím, že jak muži, tak ženě v podstatě zakázal rozvod. Těmito oběma požadavky začíná dlouhá cesta k opravdové rovnoprávnosti manželů v křesťanské tradici. Zakotvení této rovnoprávnosti ale spočívá ve skutečnosti, že v Kristu, a tím také v církvi je založeno nové společenství, které spojuje všechny v křesťanské lásce.

*Perikles
(okolo 490 př. Kr. – 429 př. Kr.)
byl jedním z vedoucích státníků Athén
v 5. století.*

Napomenutí dětem, že mají rodiče ve všem poslouchat, neobsahuje v sobě dnes nic znepokojujícího. Je citováno také v *Katechismu katolické církve*. Udivující ale je, že otcové jsou vyzýváni, aby nedráždili své děti, aby si nezoufaly.⁽¹⁾ Tato věta je citována v *Youcatu*. Při tomto napomenutí se nemyslí tolik na malé děti, vždyť tyto maličké jsou až do šesti let v péči matky. Teprve od školního věku se o ně

VEČERNÍ KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY S KONCERTEM V POUTNÍM AREÁLU KLOKOTY V ROCE 2021

Průvodkyně: Marie Janouchová, varhany: Ladislav Šotek, zpěv: Jana Wilkes. **Vstupné:** 100 Kč.

Rezervace na: klokotypoutni@centrum.cz nebo na tel. č. **731 139 306** (po-pá, 9–16 hodin).

Spolufinancováno z dotačního Programu na podporu cestovního ruchu města Tábora.

Začátek vždy v 19.30 hodin. Termíny: 27. 7., 17. 8., 24. 8. a 7. 9. 2021.

Informace také na www.klokoty.cz.

starají také otcové. A jsou pak dlouho pod dohledem otců, dokud si nezaloží vlastní domácnost. To se stávalo ale všeobecně teprve u třicetiletých. V Římě nezměnilo ani uzavření manželství nic na *patria potestas*, na otcovském právu nakládání, které končilo teprve smrtí otce. To vedlo k napětí především u bohatých lidí, protože *patria potestas* znamenalo právo nakládání s rodinným majetkem. V chudých rodinách upadl otec, když mu ubývaly síly, do závislosti na svých prácechopných synech. Proto zahrnuje pokyn k tomu, co se Pánu líbí, děti jako takové.

V této souvislosti ještě krátce k plánování rodiny. Bránění početí a potraty existovaly už v antice. Ale prostředky k tomu byly barbarské a spojeny s velkým zdravotním rizikem. Proto se uchýlovali k odkládání dětí. Když chtěl otec z různých důvodů odložit dítě, nemusel se své ženy ptát. Existovala odkládací místa, kde bylo možné novorozence odložit. Každý kolemjdoucí měl právo si takové dítě vzít a vychovat je jako otroka. „V Římské říši byly odloženy děti jedním z nejdůležitějších zdrojů pro přísun otroků.“ Židé a křesťané odmítali zásadně odkládání dětí. Ale teprve vytrvalý boj křesťanských autorů dosáhl toho, že to bylo zakázáno a usmrcení dítěte se začalo pokládat za vraždu. Tím bylo odkládání poněkud utlumeno, ale probíhalo dále, jenom s tím rozdílem, že nechtěné děti byly teď s oblibou odkládány u dveří kostelů. V moderní době se to dělá všechno mnohem čistěji, efektivněji a s menšími zdravotními riziky. A lidé si chtějí při masovém usmrcování dětí ještě zachovat čisté svědomí.

Tím přicházíme k předlouhému a velmi vážnému připomínání otrokům, aby své pány poslouchali, a to upřímně a ochotně, ne z donucení. Mají chápat tuto poslušnost jako službu pro Krista a v ohledu na odměnu za dobré i zlé, kterou budou muset přijmout při posledním soudu všichni bez rozdílu.

(Pokračování)

Z *Der Fels* 1/2020 přeložil -mp-
(Redakčně upraveno)

Poznámky:

⁽¹⁾ Následující řádky je třeba chápat ve vztahu k Pavlově době. [pozn. red.]

Kájov - putovat pro pokání

„Čiňte pokání...“ Tato věta je jedním z poselství, která Panna Maria sdělila sv. Bernadettě. A je jedním z nejdůležitějších poselství křesťanského života, s vědomím, že lidé jsou bytostí chybnými a hříšnými je něco, čemu se vyhne málokdo. Písmo svaté i životy světců nám však říkají, že zhřešením náš vztah s Bohem nekončí, vykonáme-li hluboké a upřímné pokání. Jako by ono samo bylo klíčem k Boží náručí.

Kostelík

Poutní místa k pokání doslova vybízejí. To, které na ně alespoň historicky odkazuje, pak hledejme v jižních Čechách, zhruba 6 kilometrů od Českého Krumlova. Vesnice Kájov čítá necelých 2 000 obyvatel a v její blízkosti bychom našli například Chráněnou krajinnou oblast Blanský les nebo horu Klet.

Nejpodstatnější ovšem je, co se nachází uvnitř vesnice. Především kostel Nanebevzetí Panny Marie, který je spolu s dalšími kaplemi součástí areálu, kam míří poutníci od dávných let.

Co bylo na jeho úplném začátku, je dnes součástí legend. Ta první se datuje do dalekého 10. století a vypráví o cestě svatého Wolfganga. Tento světec původem ze Švábska putoval z Řezna na misi do Čech, přičemž měl procházet i zdejší krajem.

Na to mimochodem dodnes odkazuje kaplička v lesích u Kladenského Rovného (asi 5 kilometrů od Kájova), u které najdeme až několik metrů hluboké stopy,

přisuzované právě tomuto světcovi. A především samotný Kájov, kde měl patron Bavorska nechat vystavět původní dřevěný kostelík.

Ten stál nedaleko pramene s léčivou vodou a později se stal místem, kde se odehrál děj ještě jedné pověsti. Podle ní svatostánek osídlil poustevník, aby se v něm kál ze svých hříchů. A jeho příkladu následovali další poutníci, čímž byl spolu s úctou ke sv. Wolfgangovi položen základ pro zdejší poutě.

Což znamená, že pomineme-li ještě jednu verzi odkazující na jméno Káj, právě pokání coby genius loci vtisklo místu jméno.

Historie od 13. do 15. století

Období, kdy poustevník uzdravoval duši samotou a plným odevzdáním se Bohu, ovšem neznáme. O historii se můžeme v Kájově opírat až od roku 1263. Do něho se datuje první písemná zmínka, kterou najdeme v zakládací listině kláštera Zlatá Koruna. Píše se v ní, že Kájov byl králem Přemyslem Otakarem II. věnován zdejšímu cisterciákům.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Kájově

V druhé polovině 13. století také původní dřevěný kostelík nahradil novější, raně gotický, zasvěcený Zesnutí Panny Marie. A ten ve století následujícím doplnil mnohem větší chrám Nanebevzetí Panny Marie, který byl postaven vedle kostelíka.

Poutní tradice tak byla ještě podpořena, jenže historie se psala dál a hlavní role se v ní ujali husité. Početné zástupy mířící do Kájova byly trnem v oku zejména těm z nedalekých Boletic, kteří kájovský kostel roku 1422 vypálili.

Poutníci však přicházeli a tím uchovávali odkaz Kájova jako významného katolického centra a napomáhali pozdějšímu rozkvětu. Ten se začal naplňovat v 60. letech 15. století a hlavního jmenovatele měl v P. Michaelu Pilsovi, činorodém knězi, který na místě působil od roku 1460.

Především on se zasloužil o razantní opravy poničeného kostela, k čemuž také využil odkaz sv. Wolfganga. Poutníci totiž hojně chodili uctívat jeho stopy k již vzpomínanému Kladenskému Rovnému. To se ale nelíbilo církvi a poutě ke kameni se stopami, které světcí navíc patří jen domněle, označila za pohanské. Roku 1466 je proto zakázala, P. Pils nicméně přesunul úctu ke sv. Wolfgangovi na posvěcené místo do Kájova, kde nechal zřídit i svatowolfgangský oltář.

Tím sem přilákal ještě více příchozích, s čímž souvisel i větší přísun financí pro poutní místo. A ty z dřívější části zaštitily opravu husity vypleněného kostela.

Panna Maria Kájovská

Opravy jsou datované od roku 1471 do 80. let téhož století a dá se mluvit o tom, že kostel byl nikoliv opraven, ale prakticky nově vystavěn. Z původní stavby toho totiž mnoho nezůstalo.

Jméno stavitele známo není, což je vzhledem k architektonickému významu škoda. Už první pohled na pozdně gotický chrám nás nenechá na pochybách, že jsme na Českokrumlovsku, zejména kvůli klenbě ve tvaru síťové hvězdice, což byl při přestavbách zdejších kostelů ve druhé polovině 15. století častý jev. Tento motiv je použitý i jinde v jižních Čechách, nicméně kájovský kostel je z architektonického hlediska považován za jednu z nejčistších ukávek tohoto druhu staveb.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie při rekonstrukci mimo jiného vybavení do-

Interiér poutního kostela v Kájově

stal nový oltář, údajně postavený přesně nad pramenem léčivé vody. A na něj byla o pár let později umístěna socha Panny Marie Kájovské.

Vznikla přibližně roku 1500 a představuje Bohorodičku držící malého Ježíška. A už od doby, kdy byla postavena na oltář, je jí přičítáno několik zázraků. Například vyléčení dcery Matěje Schmidta.

Ta trpěla božcem, čímž se dříve označovala nemoc projevující se svalovými křečemi po celém těle, doprovázenými upadáním do bezvědomí. Rodiče si nevěděli rady, všechny prostředky selhávaly. Až

*Kaple sv. Jana Nepomuckého
vestavěná roku 1699 do farní budovy
postavené v roce 1661*

potom, co se obrátili s prosbami k Panně Marie Kájovské, nemoc měla holčičku okamžitě opustit.

V průběhu let dostávala socha vzácné šaty. Obohacena je také o žezlo a korunu, nebo jí naši předkové přidávali růžence, které byly děkovnými dary za prokázaná milosrdenství.

P. Ungar

Působení P. Michaela Pilse se váže k výraznému rozkvětu poutního místa, ne nepodobnému otisku P. Matěje Aleše Ungara, který svůj osud s Kájovem spojil od roku 1656 a který sem přinesl další krásné časy. K poutnímu místu si v těchto dobách nacházelo cestu stále více poutníků, především kvůli velkolepým slavnostem, jež se zde odehrávaly.

Místo vzkvétalo i materiálně, aby (co se týče přilehlých staveb) nezůstalo jen u hospice pro poutníky, vystavěného roku 1630. V roce 1661 vznikla nová fara, do níž byla roku 1699 vestavěním přidána kaple sv. Jana Nepomuckého.

Hlavní kostel pak dostal nové lavice a novou sakristii. Roku 1667 začalo cestu od Českého Krumlova pod kájovský kostel lemovat patnáct žulových sloupů s obrazy růžencových tajemství, ke kterým později přibyla i kaple, kam byl od oltáře hlavního kostela sveden pramen léčivé vody. A po úderu blesku byla roku 1690 poutnímu chrámu opravena a zvýšena věž.

V tomto období do Kájova přicházelo na 20 000 poutníků ročně. V první polovině 18. století se tento průměrný počet dokonce zdvojnásobil.

Od reformem k dnešku

Zastavíme-li se ještě v 18. století, je potřeba uvést, že místo obohatila i kaple sv. Terezie (dříve kaple Sv. Kříže či kaple hřbitovní), postavená roku 1752. A bohužel zmiňme i to, že rozmach, jak se v historii českých poutních míst opakovalo často, zastavily josefínské reformy.

Ty zrušily klášter Zlatá Koruna a Kájov tak ztratil významného správce. V dalších letech navíc přicházel o své cennosti či zvony. Zakázány byly rovněž poutě.

Ani jejich obnovení nevrátily místu velké počty příchozích, stejně jako je sem nezavál ani příchod německých příslušníků řádu oblátů. Ti se o poutní místo začali starat ve 30. letech 20. století.

Nicméně než byli spolu s dalšími obyvateli německé národnosti odsunuti, obnovili zde například studnu s léčivou vodou. Právě při tom se měla potvrdit dávná legenda, že pramen vyvěrá přímo pod oltářem kostela.

Po konci druhé světové války a nástupu komunismu smutné časy pokračovaly. Kostel sice stále fungoval, ale chátral a potřeboval značné opravy. Těch se dočkal až v letech současných. Nejprve byla roku 1995 oceněna již zmíněná architektonická stránka a kostel přibyl k dalším národním kulturním památkám. A v dalších letech se dočkal několika rekonstrukcí, přičemž nyní se uskutečňuje dvouetapová revitalizace.

Poutní tradice

Je patrné, že dějiny Kájova jsou obsáhlé a poutní místo je tak právem označováno za jedno z nejstarších nejen v jižních Čechách. A neméně důležitá je i samotná zdejší poutní tradice.

Pravidelná procesí sem přicházela od jara do konce roku. První zpravidla v březnu, kdy se slavilo Zvěstování Panny Marie. K významným poutnickým zážitkům zde pak docházelo v létě ke cti Nanebevzetí Panny Marie nebo při svátku Božího Těla. Procesí svolávaly a vítaly všechny zvony, průvody zdobila kněžem nesená monstrance Nejsvětější svátosti s věncem z květin.

A nesmíme zapomínat ani na čtyři říjnové soboty, kterým se říkalo zlaté. Toto přívěsko dostaly zejména kvůli četným odpustkům, které byly uděleny, a to při opravdu velkých slavnostech. Mše svatá a kázání z brzkého rána vystřídal dopolední pontifikální bohoslužby, povětšinou celebrowané opatem ze Zlaté Koruny. Ty navíc doprovázela nádherná hudba.

Během poutních sezon byli uctíváni také sv. Marek či sv. Petr a Pavel. V prosinci se přicházelo za sv. Františkem Xaverským nebo ke cti Neposkvrněného početí Panny Marie.

Ani v současné době zdejší poutní tradice nevymizela. Každý rok je zahajována postní poutí, aby ji v květnu vystřídala poutní slavnost májová neboli květinová. V srpnu sem poutníci zase přicházejí oslavit Nanebevzetí Panny Marie.

Vrcholem zdejších pravidelných poutí bývá ta, která je označována jako hlavní. Koná se vždy druhou říjnovou nedělí,

Poselství Královny míru:

Poselství 25. 6. 2021 – 40. výročí od prvního zjevení:

„Drahé děti! Moje srdce je radostné, protože v těchto letech vidím vaši lásku a otevřenost mým výzvám. Dnes vás všechny vyzývám: Modlete se se mnou za mír a svobodu, protože satan je silný a chce svými podvody odvést co nejvíce srdcí od mého mateřského srdce. Proto se rozhodněte pro Boha, aby vám bylo dobře na zemi, kterou vám Bůh dal. Děkuji vám, že jste přijaly mou výzvu.“

Výroční poselství pro Ivanku – 25. 6. 2021:

Zjevení, které trvalo pět minut, měla Ivanka v rodinném domě za přítomnosti členů vlastní rodiny. Panna Maria jí svěřila poselství:

„Dítka, potřebuji vaše modlitby. Modlete se, modlete se, modlete se.“

respektive je s odkazem na dřívější zlaté soboty započata předešlý večer zahajovací mší svatou, poté mariánskou pobožností a nakonec následuje celonoční adorace. V neděli se poutníci mohou zúčastnit poutní mše svaté, následně hlavní mše svatá a nakonec litanie k Panně Marii.

Význam těchto hlavních poutí v jednom rozhovoru vystihla sestra Karmela z Kongregace Milosrdných sester svatého Kříže, které se o poutní místo starají od roku 2012. Připomněla mimo jiné to, že kájovská pout' je něco, co nás spojuje s našimi předky. A na otázku, jak se na ni sestry jejího řeholního společenství připravují, zmínila krom nutnosti přichystat kostel, pečení a vaření, nebo toho, že musí vytvořit zázemí pro poutníky, také to, že „do samotných příprav na pouť se dá stejně tak zahrnout i svátost smíření a modlitba, aby naše srdce bylo vnímavé pro Boha a jeho slovo“.

Činné pokání

I její myšlenky bychom si měli pomyslně nést s sebou při pouti do Kájova. Stejně jako slovo pokání.

Vždyť ať je to s původním názvem poutního místa jakkoliv, pokání v něm bude rezonovat stále. A právě s ním, respektive pro ně, sem můžeme putovat. Mít na paměti, jaký význam má pro křesťanský život, a přitom mít v srdci otázky, co takové pokání vlastně je a zda existuje nějaký univerzální návod, jak ho podstoupit. Rozdání majetku, půst, vykonání dlouhé poutě... co je pro ně potřeba udělat?

I na poutním místě Kájov můžeme vidět, že žádný návod neexistuje a záleží především na nás. Podstatné pro pokání je, abychom k němu našli klíč, lhos-

tejno jakou cestou. Zda se při ní zbavíme všech svých peněz nebo zda někam budeme putovat a půjdeme do samotného vyčerpání...

Ačkoliv jednu důležitou věc je třeba mít stále: lítost. Upřímnou, hlubokou lítost. Nehranou, nepředstíranou, ale takovou, která vyrůstá především z naší upřímnosti. Vždyť teprve s takovou lítostí, odrážející lidskou křehkost, ve které nikdo není bez chyby a viny, dokážeme neopravdověji říct: „Bože, prosím, odpusť mi. Chci činit pokání, protože pocítuji hlubokou lítost za svá jednání.“

Ano, lítost je klíčem k pokání. K takovému, jaké se učil poustevník na samotném počátku jednoho z nejstarších českých poutních míst, jehož historie sahá dál než k událostem zaznamenaným lidskou rukou. Takovému, s jakým přicházeli první poutníci, aby zde prosili o milost či uzdravení, nebo aby zde uctili sv. Wolfganga. Takové, jaké bychom měli učinit po každé své chybě.

Ovšem není to pouze lítost, která jde s pokáním ruku v ruce. Ale také to, co vidíme u Panny Marie, která je s poutním místem zásadně spojena, a sice ve schopnosti plně se odevzdat Bohu a jeho záměru. Jen tím mu dáme sebe samy a on našemu pokání uvěří a uzná je.

Můžeme jen domýšlet, proč naši předkové dvě zdejší hlavní stavby zasvětili nejprve Zesnutí a později Nanebevzetí Panny Marie. Samozřejmě může jít jen o náhodu, ale stejně tak v tom můžeme vidět krásnou symboliku. Se smrtí nepřijde konec, ale nastává putování do nebe. Jenže s chybami, které má každý člověk, to není tak snadné. Je zde však pokání. To je cestou od smrti k Bohu.

Pondělí 26. 7. 2021

6:05 Cesta k andělům (21. díl): Jiří Strach – filmový režisér **6:55** Stonavská Barborka 2014: Slavnostní koncert **7:55** Po volání: S vincentíny v Bratislavě **9:05** Moudrost mnichů: Acedie – neboli duchovní únava **9:20** Outdoor Films s Marianem Jiřím Huskem (13. díl): Premonstrát Strahovského kláštera v outdoorovém zajištění **10:55** Rockom krokem: Třebovický koláč 2018 **11:45** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Duchovní menu [P] **13:15** V pohorách po horách (31. díl): Osoblažsko **13:25** Indonésie: Otec Stef **14:00** První křesťané: Mniši, panny a poustevníci **14:35** Noční univerzita: Dušan Majer – Space X **16:00** Můj chrám: Kostel Povýšení sv. Kříže Strání a Ondřej Beneš **16:20** Modlitba ve skle **16:45** Víra do kapsy: Jak zvládat stres **17:00** Labyrint světa: Na motivy Jan Ámose Komenského **18:05** Sedmihlásky (77. díl): Ta naša Anča **18:10** Maminčiny pohádky (7. díl): O ošklivé Pepině I. **18:20** Chiara Luce Badano – Neobyčejný příběh obyčejné dívky **19:05** Žamboši na Mohelnickém dostavníku 2012 **19:35** ARTBITR – Kulturní magazín (97. díl): S filmem Krajina ve stínu **19:50** Přejeme si... **20:05** Ateliér užité modlitby: Marek Orko Vácha a manželé Kalčíkovi **21:10** Nebe nad hlavou [P] **21:30** Moudrost mnichů: Acedie – neboli duchovní únava **21:45** Jak potkávat svět (28. díl): S Petrem Bende a Pavlem Helanem **23:15** Likvidace lepry **23:30** Kulatý stůl: Za rok v Jeruzalémě? (O duchovních cestách do Svaté země) **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Úterý 27. 7. 2021

6:05 Cesta k andělům (22. díl): Otmar Oliva – výtvarník **7:00** O zaniklé Karvinné **7:45** Cvrlikání (53. díl): David Stypka & Bandjeez **9:05** Moudrost mnichů: Pokání a trest **9:20** 15 let s NOE – slavíme s Vámi, 1. část **10:50** Guatemala – Lidé kukuřičných polí **11:20** V pohorách po horách (21. díl): Divčí hrady – Pálava očima Jiřího Krácalíka **11:40** Sedmihlásky (77. díl): Ta naša Anča **11:45** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Duchovní menu [P] **13:15** 750 let Ostravou **13:35** Janomamové v Brazílii **14:05** Na pořadu rodina (16. díl): Práce pro rodiny jako poslání **15:10** Poniky, Poniky **16:00** Muzikanti, hrajte: Boršičanka Antonína Konička **17:05** Tasovický Mojžiš: Klement Maria Hofbauer **18:05** Sedmihlásky (77. díl): Ta naša Anča **18:10** Maminčiny pohádky (8. díl): O ošklivé Pepině II. **18:25** Cirkus Noeland (30. díl): Roberto, Kekulín a dvojník **18:55** Zpravodajské Noeviny: 27. 7. 2021 [P] **19:15** Přejeme si... **19:30** Není nám to jedno: Benefiční koncert na pomoc Moravě [L] **21:05** Klapka: S Petrem Francánem [P] **22:10** Moudrost mnichů: Pokání a trest **22:25** Putování po evropských kláštřech: Klarisky z Nijmegen **22:50** Do varu s Maxem Kašparů (4. díl): Nemoci dneška **23:10** Po stopách Ježíše Krista (1. díl): Stalo se... **23:40** Terra Santa News: 21. 7. 2021 **0:05** Kde končí Evropa II.: Balkán: Balkán, Turecko a Evropa **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Středa 28. 7. 2021

6:05 Zpravodajské Noeviny: 27. 7. 2021 **6:25** Noční univerzita: Dušan Majer – Space X **7:45** Cestujeme regionem Záhorie **8:45** Moudrost mnichů: Dokonalost a vady **9:05** Cvrlikání (42. díl): Pozdní sběr **10:10** Dopisy z rovníku **10:50** Výpravy do divočiny: Za pandami a koalami **11:45** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Mše svatá z Akademických týdnů [L] **12:50** Štětcem a píšťalou **13:10** Robert Křesťan & Druhá tráva na Mohelnickém Folk-Festu 2020 **14:20** Na pořadu rodina

TELEVIZE DOBRÝCH ZPRÁV

■ Vysílání denně 6.00 – 1.00 hod.
■ Denně: 8.00; 16.00 hod. – programová nabídka
TV NOE (změna programu vyhrazena)

Podrobnosti na www.tvnoe.cz

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA

(20. díl): Mladé manželství v dnešní době? **15:20** Kouzlo strun **15:35** Zpravodajské Noeviny: 27. 7. 2021 **16:00** Ateliér užité modlitby: Marek Orko Vácha a manželé Kalčíkovi **17:05** Pěšák Boží **18:00** Sedmihlásky (77. díl): Ta naša Anča **18:05** Maminčiny pohádky (9. díl): O pěti prstech **18:10** Animované příběhy velikánů dějin: Kryštof Kolumbus (1451–1506) **18:40** Jan Sarkander (1576–1620) **19:30** Terra Santa News: 28. 7. 2021 [P] **19:50** Přejeme si... **20:05** Večer chval (78. díl): Chválový tým farností Brumov-Bylnice **21:15** Moudrost mnichů: Dokonalost a vady **21:25** Neboj se doplnit aneb Umění doprovázet (3. díl): Odtajnit se – aneb Než kohout zakokrhá **21:45** Putování po evropských kláštřech: Redemptoristé z Wittem **22:15** Noční univerzita: Mons. František Radkovský – Plátno a evangelia **22:55** S NOACHEm po Izraeli **23:25** První křesťané: Mniši, panny a poustevníci **0:00** Přešel jsem hranici **0:55** Noční repríza dopoledních pořadů.

Čtvrtek 29. 7. 2021

6:05 Cesta k andělům (23. díl): Jiří Čepel – kněz motorkář **7:00** Čas pro Malawi **7:50** Nebe nad hlavou **8:10** Terra Santa News: 28. 7. 2021 **8:30** Po stopách Ježíše Krista (1. díl): Stalo se... **9:05** Moudrost mnichů: Umění stavět **9:20** Flešbky – Godzone podcast **9:50** Krajkářka Mária Hnidková **10:10** Kulatý stůl: Ze zákulisí Katolického týdeníku **11:45** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Duchovní menu [P] **13:15** V pohorách po horách (42. díl): Poludňový Grůň – Malá Fatra **13:30** Duchovní malby (2. díl): Sixtinská kaple **14:05** Klapka: S Janem Otto Píplou **15:10** Rockom krokem: Třebovický koláč 2018 **16:00** Zpravodajské Noeviny: 27. 7. 2021 **16:20** ARTBITR – Kulturní magazín (111. díl): S Brněnskou tiskovou misí **16:35** Jak potkávat svět (30. díl): S básníkem Františkem Novotným a hercem Luděkem Munzarem **18:05** Sedmihlásky (77. díl): Ta naša Anča **18:10** Maminčiny pohádky (10. díl): Čarovná křída I. **18:20** Čičmianské tajemství **18:55** Večeře u Slováka: 18. neděle v mezidobí [P] **19:25** Mixtékové – Mezi náboženstvím a tradicí **19:50** Přejeme si... **20:05** Cvrlikání (64. díl): Mirek Kemel + Vladimír Javorský (jako host) **21:15** Moudrost mnichů: Umění stavět **21:30** Putování po evropských kláštřech: Karmelitky ze Sittardu **22:00** Pod lampou [P] **0:05** Letem jazzem (13. díl): Ke kořenům jazzu **1:15** Noční repríza dopoledních pořadů.

Pátek 30. 7. 2021

6:05 Cesta k andělům (24. díl): Mikuláš a Martin Kroupovi – novináři **7:00** Pastýř na čunu **7:20** Hrdinové víry (1. díl): P. Ignác Stuchlý **8:25** Pošta pro Holuba: Církev a společnost **8:30** Duchovní malby (3. díl): Blahoslavená Panna Maria **9:05** Moudrost mnichů: Ritus a hloubka **9:20** Chaplin vystěhovalec **9:45** Výpravy do divočiny: Tygři ještě žijí **10:45** Kmochův Kolín: Gloria

11:45 Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba [L] **12:05** Duchovní menu [L] **13:15** V pohorách po horách (15. díl): Violík **13:25** Žamboši na Mohelnickém dostavníku 2012 **14:05** Klapka: S Petrem Francánem **15:05** Kibeho: Mariánské poutní místo v Africe **16:00** Nebe nad hlavou **16:20** Padající andělé **16:50** Guyanská Diana **17:15** Dáváme lidem naději: Charita Valašské Meziříčí a její činnost **18:05** Sedmihlásky (77. díl): Ta naša Anča **18:10** Maminčiny pohádky (11. díl): Čarovná křída II. **18:20** Jak potkávat svět (81. díl): S Hanou Fialovou **19:50** Přejeme si... **20:05** Kulatý stůl: Ekologické podnikání – utopie? **21:40** Moudrost mnichů: Ritus a hloubka **21:55** Putování po evropských kláštřech: Benediktinky z Loppem: Začít znovu **22:25** Yiddish Glory (Kanada/Rusko) **23:20** Ich bin: Já jsem **0:20** Harfa Noemova: Mladí talentovaní interpreti na Žofíně **0:45** Víra do kapsy: Krása **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Sobota 31. 7. 2021

6:05 Cesta k andělům (25. díl): Martin Petiška – spisovatel **7:00** Putování Modrou planetou: Čína **7:40** ARTBITR se Samem Childerssem (76. díl): Rozhovor se slavným kazatelem **7:50** Animované příběhy velikánů dějin: Kryštof Kolumbus (1451–1506) **8:20** Cirkus Noeland (30. díl): Roberto, Kekulín a dvojník **8:45** Sedmihlásky (77. díl): Ta naša Anča **8:50** Animované biblické příběhy: David a Goliáš **9:25** GOODwillBOY VII. (2. díl) **9:55** V posteli POD NEBESY V. (9. díl) **10:45** Noční univerzita: Marek Macák – Jiným nablízku **11:20** O Mysu dobré naděje **11:45** Přejeme si... [P] **12:00** Angelus Domini **12:05** Naše Horní Lideč **13:00** Jánošíkove dni v Terchovej 2021 – živý vstup [L] **13:15** Ťažká muzika **13:40** Jánošíkove dni 2020 **14:15** Hana a Petr Ulrychovi a Javory Beat na Folkových prázdninách **15:25** Bulharsko: Kořeny Romů **16:00** O zaniklé Karvinné **16:45** První křesťané: Křest Barbarů **17:30** Mše svatá s věčnými sliby P. Jana Regnera SJ: kostel sv. Ignáce v Praze [L] **19:15** Na křídlech andělů **19:40** V pohorách po horách (25. díl): Volovec – Roháče **19:50** Přejeme si... **20:00** Keď Terchovské srdce bije **20:30** Galaprogram: Jánošíkove dni v Terchovej 2021 [L] **23:10** Pěšky bez hranic **0:05** Kde končí Evropa III.: Balkán: Zůstat, či odejít? **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Neděle 1. 8. 2021

6:05 Cesta k andělům (26. díl): Zbigniew Czendlik – polský kněz **7:00** Večeře u Slováka: 18. neděle v mezidobí **7:25** Benin – cesta návratu **7:45** Flešbky – Godzone podcast **8:25** Cvrlikání (64. díl): Mirek Kemel + Vladimír Javorský (jako host) **9:35** Nebe nad hlavou **10:00** Mše svatá z Akademických týdnů [L] **11:10** Poutníci času (8. díl): S Leticí Vránovou Dytrychovou **11:25** V pohorách po horách (4. díl): Kriváň **11:45** Přejeme si... [P] **12:00** Polední modlitba Sv. otce Františka [L] **12:20** Zpravodajský souhrn uplynulého týdne **13:00** Muzikanti, hrajte: Túfaranca **14:10** Pěšky bez hranic **15:05** Ondřej Havelka a jeho Melody Makers v GONGu **16:00** Noční univerzita: Mons. František Radkovský – Plátno a evangelia **16:40** Po stopách Ježíše Krista (2. díl): Jan Křtitel **17:10** Hans Frei **18:00** Sedmihlásky (47. díl): Když nejsem, ať nejsem **18:05** Cirkus Noeland (31. díl): Roberto, Kekulín a detektivní kancelář **18:30** Animované biblické příběhy: Šalomoun **18:55** Strýček Emu (5. díl): Děti **19:05** V Kristu zapusťte kořeny **19:50** Přejeme si... **20:05** Život Ježíše Krista (1/2) **21:35** 15 let s NOE – slavíme s Vámi: 2. část **22:55** Má vlast: Mariánské Lázně **0:05** Polední modlitba Sv. otce Františka **0:20** Zpravodajský souhrn uplynulého týdne **1:00** Noční repríza dopoledních pořadů.

Pondelok 26. 7. o 20:30 hod.:

U Nikodéma (Život súčasného kňaza)

Ako vnímajú súčasní kňazi svoje vlastné poslanie? Ako sa im darí naplniť Kristovo „idte a ohlasujte“ v dnešných dynamických spoločenských pomeroch? O svoje životné skúsenosti, postrehy a názory sa podelia traja kňazi, každý z inej generácie. Moderuje Ján Knapík.

Utorok 27. 7. o 17:05 hod.: Viera do vrecka

(Ako sa neunavíť z dobra)

Rozhodnutie robiť dobro druhým nás niečo stojí. Ako pri tom ne strácať radosť a silu? O konaní dobra porozprávajú spisovateľ a prekladateľ o. Marián Gavenda, provinciálna predstavená saleziánok sr. Monika Skalová FMA a manželia Dalimil a Mária Hatokovci.

Streda 28. 7. o 16:55 hod.:

Egypt – Poznačení krížom (dokument)

Len málokto vie o ťažkom údele kresťanov v Egypte. Film odhaľuje utrpenie matiek, ktorým uniesli dcéry, teror moslimského bratstva, vypaľovanie kostolov, prenasledovanie, každodenný útlak. Napriek tomu ľudia ostávajú verní krížu, nestrácajú pokoru a vieru v možnú zmenu.

Štvrtok 29. 7. o 17:30 hod.:

Doma je doma (Postabortívny syndróm)

Žena sa so stratou dieťaťa – či už po spontánnom alebo po ume-

lom potrate – musí vyrovnáť predovšetkým sama so sebou, ale aj s Bohom. Ako si pomôcť a ako sa vyrovnáť aj s nepríjemnými psychologickými zmenami, sa budeme rozprávať v dnešnej relácii. Moderuje Viktória Matašová.

Piatok 30. 7. o 20:30 hod.:

Svätá Anna – Matka Panny Márie (dokument)

Svätá Anna je známa tým, že bola matkou Panny Márie a zároveň aj jej učiteľkou, ktorá ju naučila čítať Božie slovo a premýšľať nad ním. Svätú Annu si však zvlášť uctievali ľudia v Bretónsku.

Sobota 31. 7. o 20:30 hod.:

Babettina hostina (film)

V 19. storočí v Dánsku sa dve dcéry protestantského pastora vzdali svojho života v prospech otca a jeho farnosti. Po rokoch k nim nastúpi za slúžku francúzska utečenkyňa Babette, ktorá pripraví hostinu, na ktorú budú všetci spomínať do konca života.

Nedeľa 1. 8. o 8:45 hod.:

Tvorivo s papierom

Obyčajný papier toho dokáže neúrekom – informovať, klamať, zachrániť aj rozplakať ... A čo dokážeme s papierom urobiť my? Vyrobité si ho v zrecyklovanej podobe, zažijeme dobrodružstvo na papierovej Noemovej arche a spolu sa naučíme neuvěřiteľné papierové triky!

Liturgická čtení

Neděle 25. 7. – 17. neděle v mezidobí

1. čt.: 2 Král 4,42–44
 Ž 145(144),10–11.15–16.17–18
 Odp.: srov. 16 (*Otvíráš svou ruku a sytíš nás, Hospodine.*)
 2. čt.: Ef 4,1–6
 Ev.: Jan 6,1–15

Pondělí 26. 7. – památka sv. Jáchyma a Anny

1. čt.: Ex 32,15–24.30–34
 Ž 106(105),19–20.21–22.23
 Odp.: 1a (*Oslavujte Hospodina, neboť je dobrý. Nebo: Aleluja.*)
 Ev.: Mt 13,31–35

Úterý 27. 7. – nezávazná památka sv. Gorazda a druhú (na Moravě: památka sv. Gorazda a druhú)

1. čt.: Ex 33,7–11; 34,5b–9.28
 Ž 103(102),6–7.8–9.10–11.12–13
 Odp.: 8a (*Hospodin je milosrdný a milostivý.*)
 Ev.: Mt 13,36–43

Středa 28. 7. – ferie

1. čt.: Ex 34,29–35
 Ž 99(98),5.6.7.9
 Odp.: srov. 9c (*Svatý jsi, Hospodine, náš Bože!*)
 Ev.: Mt 13,44–46

Čtvrtek 29. 7. – památka sv. Marty

1. čt.: 1 Jan 4,7–16
 Ž 34(33),2–3.4–5.6–7.8–9.10–11
 Odp.: 9a (*Okuste a vizte, jak je Hospodin dobrý.*)
 Ev.: Jan 11,19–27
 nebo Lk 10,38–42

Pátek 30. 7. – nezávazná památka sv. Petra Chryzologa

1. čt.: Lv 23,1.4–11.15–16.27.34b–37
 Ž 81(80),3–4.5–6ab.10–11ab
 Odp.: 2a (*Plesejte Bohu, který nám pomáhá.*)
 Ev.: Mt 13,54–58

Sobota 31. 7. – památka sv. Ignáce z Loyoly

1. čt.: Lv 25,1.8–17
 Ž 67(66),2–3.5.7–8
 Odp.: 4 (*Ať tě, Bože, velebí národy, ať tě velebí kdekerý národ!*)
 Ev.: Mt 14,1–12

BREVIÁŘ PRO LAIKY

24. – 31. ČERVENCE 2021

Změna v číslování breviáře: levý, nepodbarvený sloupec – dřívější vydání breviáře; pravý, podbarvený sloupec – nové vydání breviáře (2007)

Uvedení do první modlitby dne:	NE 25. 7.		PO 26. 7.		ÚT 27. 7.		ST 28. 7.		ČT 29. 7.		PÁ 30. 7.		SO 31. 7.			
Antifona	812	912	1754	1975	1722	1941	857	961	1768	1990	889	995	1722	1941		
Žalm	783	881	783	881	783	881	783	881	783	881	783	881	783	881		
Ranní chvály:																
Hymnus	812	913	1440	1620	1723	1941	857	962	1769	1990	889	996	1723	1941		
Antifony	813	914	828	929	843	946	858	963	874	979	890	997	906	1014		
Žalmy	813	914	828	930	843	946	858	963	874	980	890	997	906	1014		
Krátké čtení a zpěv	816	917	1441	1620	1724	1942	861	966	1770	1991	893	1000	1724	1942		
Antifona k Zach. kantiku	707	797	1441	1621	1442	1622	861	966	1443	1623	894	1001	1445	1626		
Prosby	817	917	1757	1977	1724	1943	861	966	1771	1992	894	1001	1724	1943		
Závěrečná modlitba	707	798	1441	1621	1442	1623	862	967	1443	1624	1444	1625	1445	1626		
Modlitba během dne:																
Hymnus	817	918	832	934	848	952	862	967	879	984	895	1002	910	1019		
Antifony	818	919	833	935	848	952	863	968	879	985	895	1003	910	1019		
Žalmy	818	919	833	935	849	953	863	968	879	985	895	1003	911	1019		
Krátké čtení	820	921	835	937	851	955	865	970	882	988	898	1005	913	1022		
Závěrečná modlitba	707	798	835	938	851	955	865	970	882	988	898	1006	913	1022		
Nešpory:																
	SO 24. 7.															
Hymnus	807	907	821	922	1440	1620	1727	1946	867	972	1443	1624	900	1007	915	1024
Antifony	808	908	822	923	838	940	853	957	868	973	884	990	900	1008	916	1025
Žalmy	808	908	823	924	838	940	853	957	868	973	884	990	901	1008	916	1025
Kr. čtení a zpěv	810	911	825	926	1441	1621	1730	1949	871	976	1777	1999	903	1011	918	1027
Ant. ke kant. P. M.	706	797	707	798	1442	1622	1443	1623	871	977	1444	1624	904	1012	708	798
Prosby	811	911	826	927	1764	1984	1731	1950	872	977	1778	2000	904	1012	918	1028
Záv. modlitba	707	798	707	798	1441	1621	1442	1623	872	977	1443	1624	1444	1625	708	799
Kompletář:	1238	1374	1242	1379	1247	1384	1250	1387	1254	1391	1257	1395	1260	1398	1238	1374

OSOBNOSTI K NÁM PROMLOUVAJÍ

CESTA MALÝCH KROKŮ • CHIARA PETRILLOVÁ - SVĚDECTVÍ NEJBLIŽŠÍCH

*Z italštiny přeložila Zdeňka Křehlíková
Odpovědná redaktorka Ludmila Martin-
ková*

Příběh trojnásobné maminky Chiary Petrillové, která v 28 letech zemřela na rakovinu jazyka, je znám už díky životopisu *Smrt nemá poslední slovo*. Knižka *Cesta malých kroků* toto poznání prohlubuje: obsahuje svědectví těch, kdo Chiaru provázeli v posledních letech jejího života. Publikace vznikla na základě setkání v Assisi 15. září 2013, kde promluvili její manžel Enrico, její rodiče a sestra, autoři jejího životopisu, ošetřující lékaři a také kněz, jenž ji duchovně doprovázel. Život i umírání Chiary Petrillové se pro mnohé stalo zdrojem povzbuzení a prohloubení víry, naděje a lásky. Chiara a její blízcí působivě ukazují na úskalí i smysl lidského utrpení. Na to, že navzdory těžkostem můžeme žít s velkou důvěrou v Boha.

*Karmelitánské nakladatelství
Brož., 130x190 mm, 128 stran, 249 Kč*

KARDINÁL STEFAN WYSZYŃSKI • NEKORUNOVANÝ KRÁL POLSKA
*Rafał Łatka - Beata Mackiewiczová -
Dominik Zamiatata • Z polštiny přeložila
Jindra Hubková • Odpovědná redaktorka
Ludmila Martinková*

Životopis kardinála Wyszyńskiego představuje osudy polského primase, známého

obránce lidské důstojnosti, práv jednotlivého člověka i práv církve. Stefan Wyszyński (1901–1981) byl v době tvrdého komunistického útlaku mužem na správném místě. I v těžkých podmínkách podporoval v polských městech i na venkově víru Božího lidu. Tříkrát ve svém životě přečetl Marxův *Kapitál*, aby věděl, jak vést s protivníkem ideový střet. I když ho polští komunisté internovali, a dokonce se ho pokusili zabít, zachoval klid a hledal způsoby, jak koexistovat s komunistickou mocí, aniž by si církev zadala s materialistickou ideologií. V zásadních otázkách byl neoblomný, naopak v tom, co bylo druhořadé, přístupný dohodě: „Máme právo ve všem obětovat sebe sama, ale nesmíme obětovat diecéze, církev ani věřící.“ Tváří v tvář komunistickým státním strukturám hájil lidská práva a právo polské církve na normální život.

*Karmelitánské nakladatelství • Brož., 130x190 mm,
168 stran + 8 stran černobílé obrazové přílohy, 229 Kč*

PRO DĚTI

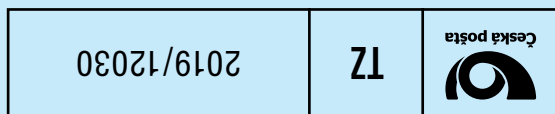
SVATÁ LUDMILA • PŘÍBĚH ČESKÉ KNĚŽNY

*Texty a ilustrace Oldřich Selucký
Odpovědný redaktor Pavel Mareš*

První čtení o svaté Ludmile pro školáky, předškoláky, jejich rodiče i prarodiče. Česká kněžna, naše národní světice, se zapala do paměti národa především svým ryzím křesťanským srdcem. Hladovému dávala najíst, navštěvovala nemocné a podávala jim léky, všude zářila její dobrota. A přesto se stala mučednicí...

*Karmelitánské nakladatelství
Váz., 210x285 mm, 32 stran, 199 Kč*

Objednávky knih - tel. 587 405 431 • Administrace a inzerce týdeníku Světlo - tel./fax 585 222 803
Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 779 00 Olomouc, e-mail: objednavky@maticecm.cz
Kompletní nabídku knižní produkce MCM naleznete na internetové adrese www.maticecm.cz

Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
779 00 Olomouc